

Korumada Yasal Dzenlemeler

- ✓ **Korumada Uluslararası Sözleşmeler**
- ✓ **Biyolojik çeşit sözleşmesi** (GK. korunması, sürdürülebilir kullanımı ve yararların paylaşımı)
- ✓ Akdeniz'de özel koruma alanları ve biyolojik çeşitliliğe ilişkin protokol
- ✓ **Bern sözleşmesi** (Avrupa yaban hayatı ve yaşam ortamlarının korunması)
- ✓ Ramsar sözleşmesi (su kuşları, sulak alanlar)
- ✓ CITES (nesli tehlike altında olan yabani hayvan ve bitki türlerinin uluslararası ticaretine ilişkin sözleşme)
- ✓ Çölleşme ile mücadele sözleşmesi (ör. Afrika)
- ✓ Avrupa peyzaj sözleşmesi
- ✓ BM iklim değışikliğı çerçeve sözleşmesi (UNFCCC)
- ✓ Gıda ve tarım bitki genetik kaynakları sözleşmesi

Bern Sözleşmesi'ne Göre Türkiye'de Kesin Koruma Altında Olan Türler

 Iberis arbuscula (Hünkarbeğendi)

 Micromeria taygetea (Güvercin otu)

 Salvia crassifolia (Kalın yapraklı adaçayı)

 Sideritis cypria (Kıbrıs dağ çayı)

 Thymus carnosus (Etli kekik)

 Pinguicula crystallina (Yağ otu)

 Consolida samia (Tek mahmuz)

Yasal Düzenlemeler (AB)

- 📖 GMO'ların Bilimsel Çalışmalarda Kısıtlı Kullanımı (90/219/EEC, 98/81/EC)
- 📖 GMO'ların Pazara Sunulması (90/220/EEC)
- 📖 Çevre Hukuku'nun Uygulanması (COM/96, 22.10.1996)
- 📖 GMO İçeren Yeni Yeni Gıdaların Pazara Sunulması (EC/258/97)
- 📖 GMO'ların Sınırötesi Hareketleri (Cartagena Sözleşmesi, 29 Ocak 2000, 24 Mayıs 2000 AB Onayı)
- 📖 GMO'ların Çevreye Kasten Salınması (Araştırma Amaçlı) (2001/18/EC)

Sözleşmelerin tümü “İhtiyat İlkesi” temeline dayanmakta olup, doğrudan transgenik organizmalarla ilgilidir.

Yasal Düzenlemeler (Türkiye)

- Anayasa'nın 56., 57. ve 63. maddeleri (1982)
- *BGK toplanması korunması ve kullanılması yönetmeliği*
- Çevre Yasası (2872 sayılı) (1983)
- Orman kanunu
- Kültür ve tabiat varlıklarını koruma kanunu
- Milli parklar kanunu
- Ağaçlandırma ve erozyonu kontrolü seferberlik kanunu
- Mera kanunu
- Doğal çiçek soğanlarının sökümü, üretimi ve tic. yönetmeliği
- Tarım arazilerinin korunması kullanılması yönetmeliği
- İyi tarım uygulamaları yönetmeliği
- Sulak alanların korunması yönetmeliği
- Transgenik Kültür Bitkilerinin Alan Denemeleri Hakkında Talimat (1998)
- Biyogüvenlik Yasası (18 Mart 2010)

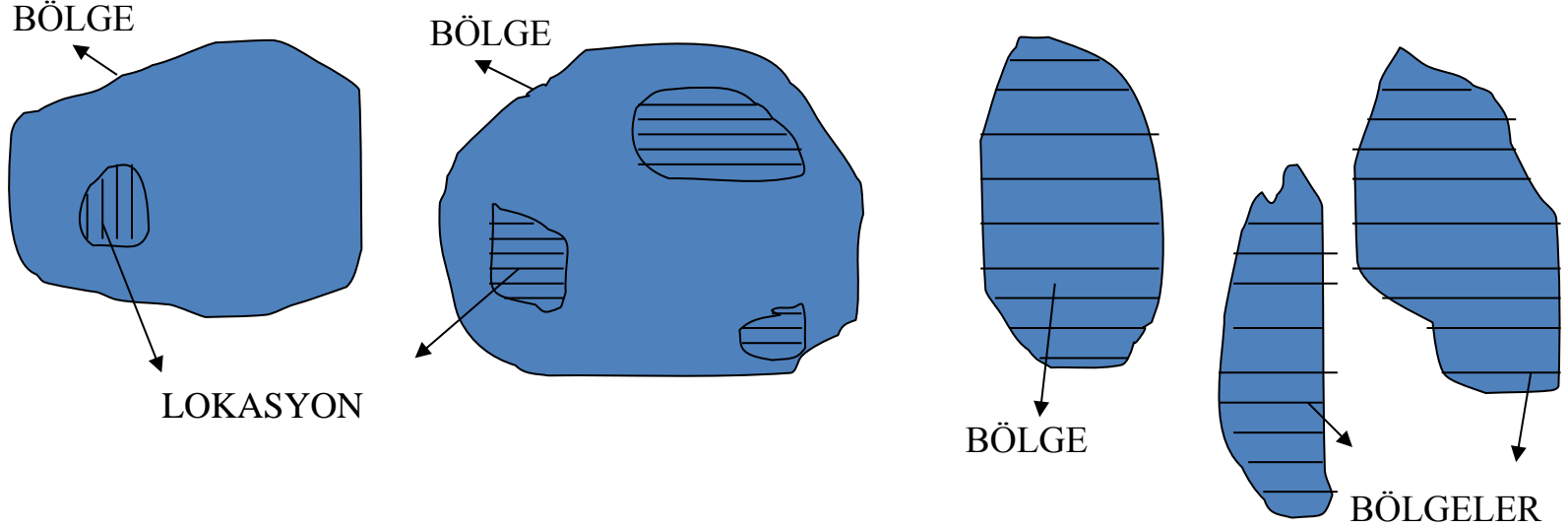
Yasal Düzenlemelerin ***İhtiyat İlkesi  geleri***

1. Bilimsel belirsizlik
2. Çevresel zarar riski
3. Bulguların inandırıcı olmaması
4. Kesin bilimsel kanıt olmaması
5. Geri dönülemez zarar riski

ARAZİ ÇALIŞMALARI

BULMA VE TOPLAMA :

ISLAHTA BAŞARI

- Islahın gelecekteki istekleri bilinemez
- ‘Geniş genetik taban elde etmek için’

MATERYAL TOPLANMALIDIR

GENETİK KAYNAKLAR

DAĞILIM MERKEZLERİ

- Uzak akrabalar
- Yakın akrabalar
- Geçiş formları
- Çok yeni çeşitler
- Melezler
- Gen akışı olmuş formlar

KÜLTÜR ALANLARI

- Ticari çeşitler
- Eski çeşitler
- İntrodüksiyon materyali
- Özel uyum sağlamış formlar(Kenar)

ISLAH MATERYALİ

‘Türe ait varyasyonun tamamı sağlanmalıdır’

VARYASYONUN YAKALANMASINDA ETKİLİ FAKTÖRLER

SINIRLAYICI FAKTÖRLER

- Planlama(Zaman)
- Arazinin büyüklüğü
- Populasyon hakkında genetik bilgi
- Populasyon hakkında ekolojik bilgi

Eleman - Finansman

KARARLAR

- Örnek büyüklüğü

ÖRNEKLER

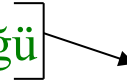
Genetik
varyabilitenin temsili

Dökümantasyon

Depolama

GENETİK BİLGİ BİRİKİMİ

a)Coğrafik olarak genetik varyasyon

b)Populasyon içindeki genetik varyasyon

Allard (1970) 200-300 bitki

Marshall ve Brown 50 bitki

Populasyonu temsil eder.(%95)

c)Döllenme sistemi

	<u>Varyasyon</u>	<u>Örnek sayısı</u>
• Vejetatif	-En az	-En az
• Autogam	-Orta	-Orta
• Allogam	-En çok	-En çok

EKOLOJİK BİLGİ BİRİKİMİ:

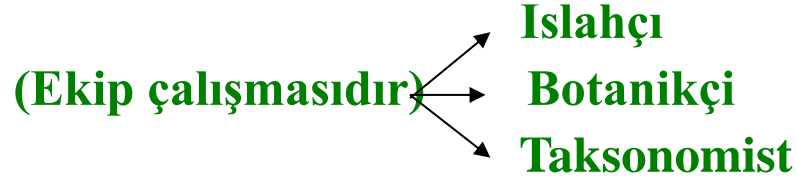
‘Tür içi varyasyon çevre koşulları farklılığından önemli ölçüde etkilenir.’

Pratik gerçekler:

- Zamanlama
 - Arazi çalışmasında
 - Örnek almada
 - Farklı çevre koşullarında etkilidir
- Fiziksel Kapasite
- Beceri

TOPLAMANIN AMACI

- **Bitki Islahçıları için**
 - 1/3 hastalık ve zararlılara dayanıklılık
- **Yeni bitki araştırmaları için**
 - Yeni gen kaynaklarının bulunması

- **Varyasyon Koruma Çalışmaları**

TOPLAMADA BİTKİ ÖNCELİKLERİ

- 1.Kaybolma Riski (ÜLKE-BÖLGE)
- 2.Ekonomik ve Sosyal önemi
- 3.Islahçı ve Araştırmacı İstekleri
- 4.Mevcut koleksiyonlar

*1-4 Iskalası kullanılır.

Örnek:

Öncelik sırası (Derecesi)

- 1.Buğday, Sorgum
- 2.Darılar, Çeltik
- 3.Arpa, Mısır, Yulaf, Çavdar
- 4.*Amaranthus* sp.

TOPLAMADA BÖLGE ÖNCELİKLERİ

1. **Ürün bakımından bölgenin yapısı**
2. **Tarımsal gelişme ve değişmelerin olması**
3. **Materyal kaybının olabilme durumu**

***Dünyada 14 bölge vardır.**

***1-3 ıskalası kullanılır.**

TOPLAMA TİMİ

- **ISLAHÇI**
- **YETİŞTİRİCİ**
- **EKOLOG**
- **TAKSONOMİST**

a)Genel toplama timi

b)Özel toplama timi

***3-5 ay (süre)**

***Yurtdışında ise bölgenin uzmanı**

***Toplanan materyalin taksimi**

***Karantina işlemleri**